

Sygn. akt V ACa 664/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Koźma
Sędziowie:	SA Włodzimierz Gawrylczyk (spr.) SO del. Anna Strugała
Protokolant:	stażysta Anna Kowalewska

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2016 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko (...) w A. (C.), H.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 25 czerwca 2015 r. sygn. akt VI GC 189/14

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy

V ACa 664/15

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z 25 czerwca 2015 r. oddalił powództwo M. B. przeciwko (...) w A. (C.), H. o zapłatę kwoty 42.720 euro z odsetkami i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 4.207,07 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Zasadnicze motywy wyroku są następujące:

Powód domagał się zasądzenia powyższej kwoty z ustawowymi odsetkami od wskazanych kwot i dat tytułem ceny sprzedaży towarów. Sąd uwzględnił powództwo europejskim nakazem zapłaty z 30 maja 2014r. sygn. akt(...)

Pozwany złożył sprzeciw, wnosząc o odrzucenie pozwu z uwagi na brak jurysdykcji krajowej, a z ostrożności wnosił o oddalenie powództwa. Kwestionował legitymację czynną powoda z uwagi na dokonanie przez niego przelewu wierzytelności na rzecz (...) w W. i niewykonanie zobowiązania zgodnie z umową (dostarczenie wadliwego towaru).

W piśmie procesowym z 21 października 2014 r. powód przedłożył dowody wskazane w pozwie. Podtrzymał żądanie pozwu, wskazał że cesja wierzytelności miała charakter zwrotny, wierzytelność wróciła do niego, bo zapłacił kwotę zapłaconą przez faktora (cesjonariusza).

Wniosek pozwanego o odrzucenie pozwu został prawomocnie oddalony.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód przelał przypadającą od pozwanego wierzytelność na faktora - Bank (...) S.A. w W. na podstawie umowy faktoringowej (k. 244), o czym zawiadomił pozwanego mailem z 7 marca 2013 r. (k. 209), do którego dołączył załącznik (...) do umowy faktoringowej nr (...), z którego m.in. wynika, że przelew nie może być odwołany bez zgody Banku (k. 210). Mimo tego zapisu powód nie przedstawił w procesie pisemnej zgody Banku na odwołanie przelewu, więc słuszny jest zarzut pozwanego, że przelew nie został odwołany, nie nastąpiła cesja zwrotna wierzytelności.

Sąd stwierdził, że wprawdzie w treści umowy faktoringowej ustalono, że w przypadku wierzytelności niefinansowanych cesja zwrotna jest dokonywana automatycznie w pierwszym dniu po okresie tolerowanego opóźnienia, chyba że wcześniej faktor złoży w tej sprawie odmienne oświadczenie woli, a w przypadku wierzytelności finansowanych niezwłocznie po spłacie ich przez klienta faktorowi, to w ocenie Sądu Okręgowego - mając na uwadze treść załącznika (...) do umowy faktoringu - przelew nie mógł być odwołany bez pisemnej zgody faktora (Banku). Niesporne jest przy tym, że powód takiej pisemnej zgody nie przedstawił, co więcej, nie wykazał że wierzytelności objęte fakturami VAT nr (...) z 30 kwietnia 2013 r. (k. 144), nr (...) z 2 maja 2013 r. (k. 148), nr (...) z 6 maja 2013 r. (k. 154) i nr (...) z 23 maja 2013 r. (k. 165) były wierzytelnościami niefinansowanymi. Co do wierzytelności objętej fakturą VAT nr (...) z 10 maja 2013 r. (k. 160) powód twierdził, że była to wierzytelność finansowana. Wprawdzie powód przedłożył rozliczenie

spłaconych wierzytelności za okres od 1 września 2013 r. do 31 października 2013 r. (k. 255-257), jednak nie ma ono waloru dowodu z dokumentu z uwagi na brak podpisu, jest to zwykły wydruk z komputera. Po drugie, nie można wykluczyć, że faktury te zostały rozliczone wcześniej, tym bardziej że poza jedną tą fakturą nr (...) z 23 maja 2013 r. wszystkie pozostałe faktury są wcześniejsze od rozliczonej faktury nr (...) z 10 maja 2013 r. Co więcej, w myśl definicji zawartych w umowie faktoringowej wierzytelność finansowana to wierzytelność będąca przedmiotem usługi faktoringu niepełnego lub pełnego, natomiast wierzytelność niefinansowana to wierzytelność będąca przedmiotem usługi inkasa płatności (k. 247). Powód nawet nie twierdził, że wierzytelności objęte pozwem były przedmiotem inkasa płatności. Jak wynika z załączonego przez niego do pisma procesowego z 1 grudnia 2013 r. załącznika w postaci listy kontrahentów, jego wierzytelności wobec pozwanego objęte były usługą faktoringu niepełnego (pkt 5 listy kontrahentów - k. 258). Stosownie zaś do (...) umowy faktoringu, po zapłacie przez klienta wszelkich należności objętych usługą faktoringu niepełnego, faktor niezwłocznie dokona cesji zwrotnej (k. 250-251). Powód nie przedłożył żadnego dowodu na okoliczność, że Bank dokonał takiej cesji zwrotnej lub cesji przedmiotowych wierzytelności.

Z tych względów Sąd uznał, że powód nie wykazał materialnoprawnej legitymacji czynnej, toteż Sąd oddalił powództwo. Dlatego rozważanie dalszych zarzutów podniesionych przez pozwanego nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Składają się na nie wynagrodzenie pełnomocnika powoda, koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, koszty przejazdu pełnomocnika i koszty tłumaczenia dokumentów.

Powód złożył apelację. Domagał się:

- 1/ przeprowadzenia dowodów w postaci złożonych z apelacją dwóch oświadczeń Banku (...) S.A. z 29 czerwca 2015 r. o cesji zwrotnej wierzytelności wskazanych w fakturach VAT nr (...) i UE (...);
- 2/ przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka P. B. na okoliczność legitymacji procesowej powoda i przysługujących mu wobec pozwanego wierzytelności wskazanych w tych fakturach;
- 3/ przesłuchania stron na powyższe okoliczności;
- 4/ uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania;
- 5/ zasądzenia kosztów postępowania;
- 6/ stwierdzenia oczywistego naruszenia prawa i nakazania Sądowi pierwszej instancji zwrotu uiszczonych opłat od apelacji zgodnie z art. 79 ust. 1 pkt 1e ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Powód zarzucił:

- 1/ błędne ustalenie, że powód nie posiada legitymacji czynnej, wskutek błędnego ustalenia, że:
 - a/ wymagane jest zgodnie z umową faktoringu złożenie oświadczenia przez faktora o dokonaniu zwrotnej cesji, gdy zgodnie z definicją cesji zwrotnej jest ona dokonywana automatycznie po spełnieniu przesłanek wskazanych w umowie,
 - b/ nie doszło do cesji zwrotnej wierzytelności objętych postępowaniem w tej sprawie, choć z dowodów wynika, że doszło do niej automatycznie z uwagi na brak zapłaty przez pozwanego i zwrot Bankowi otrzymanych od niego kwot,
 - c/ wierzytelność niefinansowana w rozumieniu umowy faktoringu to jedynie wierzytelność będąca przedmiotem usługi inkasa płatności, podczas gdy zgodnie z jej definicją zawartą w umowę faktoringu jest to również wierzytelność, której klient nie wskazał faktorowi w zestawieniu wierzytelności lub która została umieszczona w zestawieniu wierzytelności, jednak nie została przez faktora zaakceptowana w całości lub w części do finansowania,
 - d/ wierzytelność objęta fakturami VAT nr (...) nie były wierzytelnościami niefinansowanymi w rozumieniu umowy faktoringu, podczas gdy z przedłożonych dowodów wynika, że były takimi wierzytelnościami,
 - e/ dokonanie cesji zwrotnej w rozumieniu umowy faktoringu jest równoznaczne z odwołaniem przelewu wierzytelności i cesja zwrotna są dwoma odrębnymi instytucjami w rozumieniu tej umowy;
- 2/ naruszenie przepisów postępowania, tj.: a/ naruszenie art. 309 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. przez odmowę przyznania mocy dowodowej dokumentom w postaci wydruków z systemu obsługi faktoringu obejmujących zestawienia spłaconych wierzytelności, choć są one innym środkiem dowodowym, a pozwany nie zakwestionował ich treści ani wiarygodności,
 - b/ naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. przez oddalenie wniosków dowodowych powoda o przesłuchanie świadka P. B. i o przesłuchanie stron na okoliczność jego legitymacji czynnej,
 - c/ naruszenie art. 230 k.p.c. przez uznanie, że nie doszło do cesji zwrotnej wierzytelności objętych pozwem, podczas gdy pozwany nie zaprzeczył tym faktom,
 - d/ naruszenie art. 233 k.p.c. (bez podania §) skutkujące ustaleniem, że do dokonania cesji zwrotnej wierzytelności wymagane jest złożenie osobnego oświadczenia woli faktora,
 - e/ naruszenie art. 207 § 6 k.p.c. wskutek niepominięcia w toku postępowania twierdzeń pozwanego zawartych w jego piśmie procesowym z 21 maja 2015 r., które Sąd zwrócił zarządzeniem z 27 maja 2015 r.

Pozwany wnosił o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania. Zarzucił, że wskazane w apelacji wnioski i dowody są spóźnione. Twierdził, że powód dotychczas nie poinformował go o cesji zwrotnej, zgodnie z umową faktoringu cesja zwrotna wierzytelności finansowanych dokonywana jest „po spłacie”, a wierzytelności niefinansowanych dokonywana jest „automatycznie”, z czego wynika, że cesja zwrotna wierzytelności finansowanych następuje na podstawie oświadczenia faktora, nadto z(...)umowy wynika, że „faktor może dokonać cesji zwrotnej wierzytelności”, co przeczy twierdzeniu powoda o automatyzmie cesji zwrotnej. Zdaniem pozwanego słusznie Sąd Okręgowy uznał, że z przedłożonych przez powoda dokumentów nie można wywieść wniosku, aby doszło do cesji zwrotnej. Ponadto w

myśl umowy faktoringu i przedstawionych przez powoda dokumentów wynika, że wierzytelności powoda wobec pozwanego nie są przedmiotem usługi inkasa, czyli nie są wierzytelnościami niefinansowanymi, w stosunku do których cesja zwrotna może nastąpić automatycznie, a więc może nastąpić jedynie na podstawie umowy przelewu wierzytelności. Powód nie przedstawił żadnego dowodu, że dokonał na rzecz faktora zwrotu zaliczek lub że faktor dokonał na jego rzecz przelewu wierzytelności. W jego ocenie Sąd Okręgowy przeprowadził dowód ze złożonego przez powoda wydruku komputerowego, jednak uznał jego niski walor dowodowy, więc niesłuszny jest zarzut powoda, że Sąd odmówił mocy dowodowej temu wydrukowi.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, gdyż złożone z nią dokumenty potwierdzają posiadanie przez skarżącego materialnoprawnej legitymacji czynnej.

Zasadny był jego wniosek o przeprowadzenie dowodu z dwóch oświadczeń Banku (...) S.A. w W. z dnia 29 czerwca 2015 r. (k. 520 i 521), z których wynika, że Bank dokonał automatycznie cesji zwrotnej wierzytelności wskazanej w fakturze (...) z 11 kwietnia 2013 r. na kwotę brutto 5.800 euro, bo powód zwrócił mu należność uzyskaną na podstawie umowy faktoringowej (k. 520), natomiast Bank nie nabył i nie sfinansował wobec powoda wierzytelności wskazanych w jego fakturach (...) z 30 kwietnia 2013 r. na kwotę 13.000 euro, (...) z 2 maja 2013 r. na kwotę 11.700 euro, (...) z 6 maja 2013 r. na kwotę 10.120 euro i (...) z 23 maja 2013 r. na kwotę 11.800 zł (k. 521). Dowody te korespondują ze złożonymi do akt dokumentami, m.in. umową faktoringową. W tych okolicznościach zasada prawdy materialnej ma priorytetowe znaczenie i wyklucza pominięcie tych dowodów na podstawie art. 381 k.p.c. Dowody te wskazują, że powód odzyskał wskutek cesji zwrotnej wierzytelność wskazaną na k. 520, a wierzytelności wskazanych na k. 521 Bank nie nabył, bo miały charakter wierzytelności niefinansowanych w rozumieniu umowy faktoringowej (k. 247). Powód ma zatem legitymację materialnoprawną pozwalającą na dochodzenie roszczeń od pozwanego. Powód twierdził w piśmie procesowym z 1 grudnia 2014 r. (k. 244), że jedyną finansowaną wierzytelnością zgodnie z umową faktoringu była faktura nr (...), że powód spłacił tę wierzytelność Bankowi (którą od niego otrzymał z tej faktury), więc nastąpiła automatycznie cesja zwrotna, a wierzytelności z pozostałych faktur są wierzytelnościami niefinansowanymi, więc po upływie 40 dni braku zapłaty przez powoda na rzecz faktora (Banku) następowała automatycznie cesja zwrotna. Jego twierdzenie zostało potwierdzone powyższymi oświadczeniami Banku.

Wprawdzie powód w załączniku (...) (Sąd Okręgowy błędnie podał, że jest to załącznik (...)) do maila do pozwanego z 7 marca 2013 r.(k. 210) podał, że dokonany przez niego przelew nie może być odwołany bez pisemnej zgody Banku (...) S.A., jednak to oświadczenie nie znajduje potwierdzenia w umowie faktoringowej nr (...), albowiem wyraźnie z niej wynika, że w przypadku wierzytelności finansowanych cesja zwrotna dokonywana jest po spłacie przez klienta kwot będących równowartością wypłaconych przez faktora zaliczek z tytułu wierzytelności objętych cesją zwrotną wraz z należnymi odsetkami, natomiast w

przypadku wierzytelności niefinansowanych cesja zwrotna dokonywana jest automatycznie w pierwszym dniu po okresie tolerowanego opóźnienia, chyba że wcześniej faktor złoży w tej sprawie odmienne oświadczenie woli, oraz że „Cesja zwrotna następuje z mocy umowy, bez konieczności zawierania dodatkowych porozumień i dodatkowego powiadomienia, na co obie strony wyrażają zgodę. Cesja zwrotna zwalnia faktora z obowiązku zapłaty ceny

wierzytelności” (k. 246). Twierdzenie powoda zawarte w jego piśmie z 1 grudnia 2014 r. (k. 244) znajduje potwierdzenie w treści tej umowy.

Powyższe okoliczności wskazują, że istota sprawy nie została rozpoznana, gdyż Sąd Okręgowy nie badał podniesionego przez pozwanego zarzutu wadliwości nadesłanego przez powoda towaru. Wobec tego zachodziła konieczność uchylecia przez Sąd Apelacyjny zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (art. 386 § 4 k.p.c.).